

30 iunie, 2008

Dlul Dominique Strauss-Kahn
Director General
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street NW
Washington, DC 20431, S.U.A.

Stimate Domnule Strauss-Kahn,

1. Memorandumul anexat este versiunea actualizată a Memorandumului cu privire la Politicile Economice și Financiare (MEFP) pentru 2008. Acest document prezintă politicile și măsurile, realizarea cărora o considerăm necesară până la finele anului curent pentru atingerea obiectivelor de bază ale programului, acestea fiind în corespundere cu Strategia Națională de Dezvoltare (SND), precum și angajamentele noastre anterioare cu Uniunea Europeană. Solicităm susținerea Fondului Monetar Internațional, în baza programului de trei ani, susținut prin Mecanismul de finanțare pentru reducerea sărăciei și creșterea economică (PRGF).

2. Principalul obiectiv al Guvernului și Băncii Naționale este îmbunătățirea situației populației prin promovarea creșterii economice durabile și reducerii sărăciei. Pentru atingerea acestui obiectiv, politicile incluse în Memorandumul anexat își propun asigurarea stabilității macroeconomice și dezvoltării sectorului financiar, îmbunătățirea mediului de afaceri, inclusiv prin reducerea gradului de implicare a statului în economie, și consolidarea sistemului de asigurare a securității sociale. În afară de aceasta, în urma consultărilor cu Fondul Monetar Internațional, vom întreprinde măsuri suplimentare care ar putea deveni necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.

3. Solicităm, prin prezenta, finalizarea celei de-a patra evaluări din cadrul programului PRGF și derogarea criteriului de performanță neonorat până la finele lunii martie privind adoptarea legislației cu privire la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, care a fost aprobată de noul Guvern în cadrul primei ședințe a cabinetului de miniștri din 2 aprilie a.c., și de Parlament pe data de 27 iunie 2008. Toate celelalte criterii de performanță, precum și acțiunile de prioritate pentru evaluarea curentă au fost respectate.

4. Vom comunica FMI toată informația necesară pentru monitorizarea progresului în realizarea programului și vom purta discuții cu Fondul Monetar Internațional privind cea de-a cincea evaluare din cadrul programului PRGF. Anticipăm că cea de-a cincea evaluare în cadrul programului PRGF va fi realizată în baza datelor conform situației la 31 septembrie 2008 și va fi finalizată nu mai târziu de finele lunii ianuarie, 2009. Cea de-a șasea și ultima evaluare în cadrul programului PRGF se va baza pe datele conform situației la 31 martie, 2009 și va fi finalizată până la 30 iunie, 2009. Până atunci ne vom angaja în consultări active pe intern, precum și cu Fondul, cu privire la un posibil

aranjament de succesiune.

5. Ne angajăm să fim transparenți și, prin urmare, autorizăm FMI să disemineze MPEF și Memorandumul Tehnic de Înțelegere respectiv, precum și raportul personalului FMI care va fi examinat de Consiliul de Directori Executivi al FMI.

Cu sinceritate și profund respect,

/semnat/
Zinaida Greceanîi
Prim Ministru
Guvernul Republicii
Moldova

/semnat/
Mariana Durlășteanu
Ministru
Ministerul Finanțelor

/semnat/
Leonid Talmaci
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul actualizat cu privire la Politicile Economice și
Financiare pentru 2008
Memorandumul Tehnic de Înțelegere

MEMORANDUMUL ACTUALIZAT CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE ȘI FINANCIARE PENTRU 2008

30 iunie 2008

A. Introducere

1. Documentul de față reprezintă o actualizare a Memorandumului cu privire la Politicile Economice și Financiare (MPEF) elaborat de autoritățile Republicii Moldova la 19 februarie, 2008, prin prisma evoluțiilor macroeconomice de ultimă oră. Rămânem pe poziția să ne onorăm angajamentele asumate anterior în cadrul Programului.

B. Evoluții recente

2. În pofida performanțelor relativ bune în lumina șocurilor externe repetate survenite în 2006-2007, provocarea majoră a anului curent continuă să fie stabilizarea macroeconomică și recuperarea ritmului de creștere. Perspectivele creșterii rămân a fi pozitive, deși este de așteptat ca reducerea ritmului creșterii economice globale va reduce timpul restabilirii ritmului creșterii economice, estimându-se că creșterea economică reală va constitui în anul 2008 nu mai puțin de 6,5 la sută. Cererea, stimulată de interesul sporit al investitorilor față de Republica Moldova, a crescut mai rapid decât s-a preconizat. Se estimează că deficitul contului curent a crescut până la 17 la sută din PIB în anul 2007, dar rămâne acoperit cu un surplus considerabil de capitalul pe termen lung. Presiunile inflaționiste s-au dovedit a fi, de asemenea, mai puternice decât s-a preconizat, rata anuală a inflației atingând cifra de 16,2 procente în mai, 2008. Deși parțial aceasta constituie o reflectare a inflației prețurilor la produsele alimentare și la combustibil în regiune, manifestându-se o componentă importată semnificativă, inflația de bază a crescut, de asemenea, compromițând obiectivul atingerii inflației sub 10 la sută până la finele anului 2008. Afluxurile considerabile de valută străină și deprecierea globală a monedei americane continuă să exercite presiuni asupra monedei naționale care s-a apreciat cu 4,5 la sută în raport cu euro de la începutul anului curent.

C. Performanțele în cadrul Programului

3. Guvernul și BNM au realizat acțiunile stabilite în MPEF din 19 februarie, 2008. Cu excepția unuia, toți indicatorii cantitativi pentru finele lunii martie au fost respectați, iar unii au avut o performanță mai bună decât s-a scontat. Autoritățile Municipiului Chișinău nu și-au onorat obligațiunile privind plata subvențiilor prestatorilor de servicii comunale, fapt ce a dus la acumularea arieratelor la plăți de circa 0,3 la sută din PIB, ceea ce este inconsecvent cu ținta indicativă de neacumulare a arieratelor interne.

4. În ceea ce privește reformele structurale, până la finele lunii martie au fost finalizate următoarele acțiuni:

- a. Excluderea tuturor entităților licențiate, reglementate sau supravegheate de BNM și/sau CNPF din prevederile Legii 235 cu privire la principiile de bază ale reglementării activității de întreprinzător a fost realizată prin modificarea legii respective cu includerea în art. 1 a

propoziției: "Prezenta lege nu se referă la activitatea de întreprinzător din domeniul financiar (bancar și nebancar)." Legea cu modificarea sus menționată a fost re-votată în Parlament și publicată sub nr. 279 la 14 martie, 2008;

- b. În scopul expunerii ulterioare la privatizare a *Băncii de Economii S.A.*, Guvernul Republicii Moldova a publicat în *Financial Times*, ediția din 29 martie, 2008, un anunț cu privire la angajarea unui Consultant pentru privatizare;
- c. Pe data de 2 aprilie 2008 în cadrul primei ședințe în noua sa componență, Guvernul a aprobat două proiecte de acte legislative care vizează (i) acordarea IFPS a dreptului de a anula arieratele fiscale ce nu pot fi colectate și (ii) transferul tuturor funcțiilor de control fiscal, evaluare fiscală și colectare fiscală la IFPS. Proiectele au fost revizuite conform procedurii stabilite și aprobate de organul legislativ pe data de 20 iunie 2008;
- d. Legea cu privire la licențierea unor genuri de activitate a fost modificată la 14 martie exonerând în mod expres instituțiile financiare licențiate în prezent de către BNM sau CNPF.
- e. În vederea sporirii capacității de analiză și cercetare a politicii monetare și valutare a BNM, Departamentul Politică Monetară și Cercetări din cadrul acestei instituții a fost restructurat până la 1 ianuarie 2008;
- f. Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2008 prevede că rata de bază se aprobă de Consiliul de Administrație al BNM în calitate de rată de referință și servește drept rată maximă la operațiunile de sterilizare a lichidităților și, respectiv, ca rată minimă la operațiunile de re-finanțare a băncilor. În ședința din 31 ianuarie, 2008 Consiliul de Administrație al BNM a hotărât ca rata de bază să fie aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt;
- g. Restricțiile cantitative la importul cărnii și produselor lactate au fost eliminate la 23 mai 2008;
- h. Întreaga datorie rămasă a Guvernului față de BNM a fost convertită în hârtii de valoare tranzacționabile pe piață.

D. Obiectivele Programului

5. Obiectivele noastre generale – bunăstarea poporului și progresul societății – rămân în continuare conforme conținutului Planului de Activitate a Guvernului. Considerăm că Planul de Activitate a Guvernului – de rând cu SND – constituie temelia solidă a viitoarei integrări în Uniunea Europeană. Stabilitatea macroeconomică și eficientizarea serviciului public sunt condițiile primordiale pentru realizarea cu succes a obiectivelor date.

6. Noi credem că pentru realizarea cu succes a Programului trebuie abordate patru aspecte principale:

- Consolidarea implementării politicii monetare pentru a reduce creșterea presiunilor de cerere și pentru a restabili tendința de reducere a inflației;
- Asigurarea promovării unei politici bugetar-fiscale care să asigure o susținere puternică a tendinței de reducere a inflației, păstrând neschimbate, în același timp, obiectivele de dezvoltare generale stabilite în Bugetul de Stat pentru anul 2008;
- Stabilirea unui mecanism strict pentru menținerea tarifelor la energia termică la nivelul de recuperare a costurilor, ținând cont de perspectiva majorării costului resurselor

energetice importate și asigurarea unei baze financiare solide pentru sectorul respectiv, inclusiv prin plata arieratelor existente.

- Introducerea unui sistem direcționat de asistență socială pentru asigurarea protecției persoanelor cele mai vulnerabile care sunt afectate cel mai mult de majorarea prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice.

E. Restabilirea tendinței de reducere a inflației

7. **Povara principală pentru reducerea inflației o poartă în continuare Banca Națională a Moldovei (BNM).** Presiunile de cerere fiind mai mari decât cele anticipate, în lumina fluxurilor mari de capital din exterior, BNM întreprinde următoarele acțiuni pentru a restabili tendința de reducere a inflației:

- **Promovarea unei politici monetare mai austere prin intermediul operațiunilor de sterilizare ale BNM.** Cu acest scop, rata dobânzii la operațiunile de sterilizare va fi ridicată pentru a asigura că rata politicii monetare va avea o valoare pozitivă semnificativă în termeni reali până la etapa când tendința spre reducerea inflației se va stabiliza. Mai mult, BNM va rămâne gata să majoreze încă mai mult ratele dobânzii dacă măsurile luate se vor dovedi insuficiente pentru a inversa tendința de creștere a inflației.
- **Îmbunătățirea transmisiei monetare prin creșterea normelor rezervelor obligatorii.** Pentru reducerea lichidității excesive, la 23 mai 2008 BNM a luat decizia de a spori cerințele față de norma rezervelor obligatorii până la 22 procente.
- **Menținerea regimului flexibil al ratei de schimb.** Dacă afluxurile de valută străină din exterior vor persista, BNM va interveni doar pentru a ameliora fluctuațiile excesive ale leului, permițând forțelor de piață să determine rata de schimb potrivită.
- **BNM își va fortifica capacitatea operațională și strategia de comunicare pentru a gestiona mai bine așteptările inflaționiste.** În acest proces, noi sperăm să beneficiem de ajutorul consilierului de termen lung, care a fost desemnat recent de FMI.

8. **În lumina creșterii prețurilor la produsele alimentare și energie, evoluția bazei monetare a fost ajustată pentru a atinge ținta de reducere a inflației sub 12 procente către sfârșitul anului 2008 și sub 10 procente în 2009.** În conformitate cu prevederile programului, noi anticipăm că rezervele valutare vor atinge USD 1,7 miliarde de dolari S.U.A. sau cel puțin echivalentul a 3,1 luni de importuri prognozate către sfârșitul anului 2008.

9. Politica fiscală va rămâne austeră în 2008 pentru a susține tendința de reducere a inflației și a spori încrederea în program. Bugetul a fost rectificat pentru asigurarea unei poziții fiscale mai austere prin acumularea veniturilor suplimentare la buget cu scopul atingerii unui buget echilibrat pentru în 2008, pe când cheltuielile au fost majorate pentru a permite implementarea noului sistem de asistență socială începând cu 1 octombrie, 2008 și asigurarea condițiilor pentru un nivel mai înalt de investiții. Orice rectificare viitoare a bugetului se va discuta în cadrul revizuirii a cincea. Prioritatea noastră este de a direcționa veniturile suplimentare către investiții, ceea ce va avea un impact inflaționist minim. Deoarece volumul veniturilor din privatizare va fi cu mult mai mare decât cel prognozat inițial pentru 2008, guvernul planifică crearea unui fond de investiții care va fi pe deplin integrat în cadrul sistemului bugetar. Cu scopul evitării situației de la începutul anului 2008, când s-a înregistrat o depășire a cheltuielilor, noi vom fortifica planificarea bugetului în funcție de priorități la capitolul investiții capitale și vom asigura introducerea practicii de

aducere la zero a soldurilor conturilor în băncile comerciale cu scopul îmbunătățirii instrumentelor de control ale trezoreriei.

F. Restabilirea stabilității financiare în sectorul de aprovizionare cu energie termică

10. Continuă presiunile asupra tarifelor la energia termică, cauzate de majorarea costurilor. Nerespectând angajamentele asumate anterior și hotărârea curții de judecată, autoritățile Municipiului Chișinău au reintrodus tariful de 456 lei pentru perioada 4 decembrie, 2007 – 14 aprilie, 2008, stabilind un tarif la nivelul de recuperare a costurilor – 540 lei – începând cu 14 aprilie curent. Această decizie e contestată în judecată. Fiind îngrijorați că situația poate pune în primejdie întregul sistem energetic al țării, guvernul va întreprinde acțiuni prin consiliul creditorilor pentru a încuraja Termocomul să propună un mediator independent councilului municipal Chișinău, care ar ajuta părților să găsească o soluție reciproc acceptabilă și durabilă a disputei pe marginea tarifelor.

Tabelul 1. Acțiuni de prioritate, criteriile de performanță și indicatori structurali

<i>Măsurile</i>	<i>Termenul</i>	<i>Situația</i>	<i>Remarci</i>
Acțiuni de prioritate propuse			
A rectifica bugetul guvernului general pentru a atinge un deficit zero în 2008 în conformitate cu cele convenite în MEFP, tabelul 2.			Amendamentele la legea bugetului au fost aprobate de guvern și sunt incluse în agendă pentru a fi discutate în parlament până la finele lunii iunie.
Decizia consiliului municipal Chișinău, care a reintrodus tariful la încălzire de 456 lei pentru perioada de la 4 decembrie până la 14 aprilie va fi contestată în judecată.		Implementat	
Termocomul va propune un mediator consiliului municipal Chișinău în conformitate cu cele descrise în MEFP.			Termocom și consiliul municipiului Chișinău au convenit neformal asupra unui mediator, și negociază cu donatorii problema finanțării mediatorului. Propunerea formală din partea Termocom se așteaptă până la finele lunii iunie.
Criterii de performanță			
Nici guvernul și nici BNM nu vor acorda tratare preferențială Băncii de Economii (nici în raport cu impozitele, nici în formă de acces la depozitele guvernului general, nici în formă de toleranță în aspecte prudențiale).	Permanent	Implementat	

A anunța un tender pentru selectarea unui consilier pentru privatizarea Băncii de Economii.	31-mar-08	Implementat	Concursul a fost anunțat în Financial Times la 28 martie 2008.
A adopta legislația pentru (i) a acorda IFPS dreptul de a deconta datoriile fiscale irecuperabile și (ii) a transmite toate împuternicirile de control, apreciere și colectare a impozitelor către IFS.	31-mar-08	Nu s-a respectat (s-a implementat cu întârziere)	Modificările la lege au fost adoptate de către Parlament în prima lectură la 6 iunie. Adoptarea în lectura a doua este așteptată la 20 iunie, 2008.
A adopta o lege nouă cu privire la licențiere, pentru a exclude din prevederile existente toate entitățile licențiate, reglementate și supravegheate de BNM și/sau CNPF.	31-mar-08	Implementat	Legea cu privire la licențiere a fost adoptată la 14 martie 2008.
A semna un contract cu consilierul în privatizarea Băncii de Economii pentru o perioadă de șase luni pentru a pune banca pe piață.	30-sep-08		

Indicatori structurali

Tarifele la încălzire primite de către gospodăriile comunale se vor menține la nivelul de recuperare a prețurilor. Un tarif mai mic decât cel calculat prin metodologia ANRE va conduce la noi arierate la capitolul cheltuieli interne în cadrul programului.	Permanent	Implementat	
--	-----------	-------------	--

Convertirea deplină în hârtii de valoare a sumelor datorate de guvern Bănci Naționale a Moldovei.	31-mar-08	Implementat	
Introducerea unui sistem, prin care Trezoreria de Stat va asigura că soldul Bugetului de Asigurări Sociale și cel al Fondului Asigurărilor Medicale Obligatorii din băncile comerciale va fi adus la zero zilnic.	30-iunie-08		
A elimina restricțiile cantitative asupra importului cărnii și produselor lactate.	30-iunie-08	Implementat	Restricțiile asupra importurilor au fost suspendate la 23 mai 2008.
A introduce un sistem orientat de asistență socială în toată Moldova.	30-sep-08		
Aprobarea de către guvern a unui proiect de lege, care ar consolida toate tipurile de remunerare a funcționarilor publici într-un salariu de bază în vederea realizării lui în anul bugetar 2009.	30-sep-08		
Selectarea unui consilier prin tender deschis pentru evaluarea modalităților de privatizare posibilă a Moldtelecomului.	30-sep-08		
A reduce cadrele din sectorul public cu 3000 de persoane	31-dec-2008		

Table 2. Moldova: Quantitative Performance Criteria and Indicative Targets, December 31, 2007–March 31, 2009 1/ 2/

	31-Dec-07		31-Mar-08		30-Jun-08			30-Sep-08		31-Dec-08		31-Mar-09
	Actual	EBS/08/22	Actual	EBS/08/22	Rev.	EBS/08/22	Rev.	EBS/08/22	Rev.	Proposed		
1. Quantitative performance criteria												
	(In millions of lei unless noted otherwise)											
Floor for general government fiscal balance	-134	150	...	0	0	-100	0	-284	0	0		
<i>Adjusted floor for general government fiscal balance 3/</i>	-485	242	277	...	...	...	...	...	...	...		
Ceiling on net domestic assets of the NBM (level)	-5,301	-5,713	-6,130	-6,422	-6,110	-7,363	-7,121	-8,717	-8,238	-8,831		
Floor on net international reserves of the NBM (level)	14,882	15,359	15,495	16,403	16,282	17,917	18,410	20,160	20,278	21,292		
Ceiling on contracting or guaranteeing of non-concessional external debt of the general government (Euro million)	60	9	9	9	9	9	9	9	9	...		
EBRD/EIB road project	60	0	0	0	0	0	0	0	0	...		
CEB health loan	0	0	9	9	9	9	9	9	9	...		
Other	0	9	0	0	0	0	0	0	0	...		
2. Continuous performance criteria												
Ceiling on accumulation of external payment arrears	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	(In millions of lei)											
3. Indicative targets												
Ceiling on reserve money (level)	9,537	9,646	9,364	9,981	10,172	10,555	11,289	11,443	12,040	12,461		
Ceiling on change in domestic expenditure arrears of the general government	150	0	200	0	150	0	100	0	0	0		
Ceiling on the general government wage bill	4,876	1,286	1,229	2,714	2,658	4,138	4,138	5,517	5,517	1,617		
	(In millions of lei, unless noted otherwise)											
4. Baseline assumptions												
Concessional external debt financing	603	170	78	350	350	591	583	808	800	63		
in millions of dollars	53	15	7	31	33	53	55	73	77	6		
Privatization receipts	407	50	184	90	224	110	274	131	340	110		

Sources: Moldovan authorities; and Fund staff estimates.

1/ Numbers for 2008 refer to cumulative flows from end-2007, unless noted otherwise. Quantitative targets are based on the accounting exchange rate of MDL 13.2911/US\$.

2/ All variables are stocks, except general government fiscal balance and concessional external debt borrowing, which are flows.

3/ Adjuster applies to March 31, 2008 whereby if disbursements of external debt exceed the program assumptions, the limits on the overall cash deficit of the general government will be increased by the corresponding amount up to a cumulative cap of MDL 200 million. In the case of shortfalls, the limits will be decreased by the full amount.

Table 3. Moldova: General Government Budget, 2008
(In millions of lei; unless otherwise indicated)

	2008
	Proj.
Revenues and grants	24,552
Revenues	21,968
Tax revenues	20,597
Profit tax	674
Personal income tax	1,534
VAT	8,892
Excises	1,547
Foreign trade taxes	1,018
Other taxes	419
Social Fund contributions	5,299
Health Fund contributions	1,214
Non-tax revenues	1,371
NBM profit transfers	0
Grants	1,101
Budget support grants	647
Foreign financed projects grants	454
Revenues of special funds	1,483
Expenditure and net lending	24,552
Current expenditure	19,531
Wages	5,517
Goods and services	5,293
<i>of which: Health Fund</i>	2,685
Interest payments	740
Domestic	582
Foreign	159
Transfers	7,981
Transfers to economy	1,131
Transfers to households	6,850
<i>of which: Social Fund</i>	6,315
Other current expenditure	0
Net lending	-66
Capital expenditure	5,087
Statistical discrepancy	...
Overall balance (cash)	0
Primary balance (cash)	740
Change in arrears (+, increase)	0
Overall balance (commitments)	0
Financing	0
Budget financing	-698
Central government	-838
Net domestic	-745
Net foreign (excl. project loans)	-292
Privatization	200
Financing gap	0
Local governments	140
<i>of which: privatization</i>	140
Social Fund	0
Health Fund	0
Project loans	699
<i>Memorandum items:</i>	
GDP (billions of lei)	62.8
Augmented deficit 1/	...
General government debt (billions of lei)	12.5
<i>of which: external debt</i>	9.0

Sources: Moldovan authorities; and Fund staff estimates and projections.

1/ Includes lei 250 mln of NBM recapitalization in 2006.

MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Acest Memorandum Tehnic de Înțelegere (TMU) are drept scop definirea variabilelor determinate de țintele cantitative (criteriile de performanță și țintele indicative, vezi Tabelul 1) stabilite de Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) și descrierea metodelor care trebuie utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu aceste criterii.

I. PREVEDERILE PROGRAMULUI

2008

2. Pentru scopurile monitorizării programului, componentele bilanțului contabil ale BNM denumite în dolari SUA vor fi convertite un curs de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 13,2911 lei pentru un dolar SUA (USD). Pentru scopurile programului, sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cross-cursului de schimb corespunzător ($USD/€ = 1,2660$, $USD/£ = 1,8702$, $DST/USD = 0,6773$).

II. CERINȚELE DE RAPORTARE

3. Datele macroeconomice necesare evaluării criteriilor de performanță și a țintelor indicative vor fi prezentate personalului FMI în scopul evaluării performanțelor, și vor include, dar nu se vor limita la, datele indicate în Tabelul 2. Autoritățile vor asigura remiterea promptă către personalul FMI a informațiilor despre orice rectificare a cifrelor.

III. ȚINTELE PROGRAMULUI ȘI DEFINIȚIILE UTILIZATE

Limita minimă a stocului rezervelor internaționale nete (NIR)

(în milioane lei)

poziția la	nivelele minime rezervele internaționale nete
31 martie, 2008	15602
30 iunie, 2008	16282 (țintă indicativă)
30 septembrie, 2008	18410 (criteriu de performanță)
31 decembrie, 2008	20278 (țintă indicativă)
31 martie, 2009	21292 (țintă indicativă)

4. **Rezervele internaționale nete ale BNM** în valute convertibile sunt definite ca diferența dintre rezervele brute și pasivele în valută convertibilă. Pentru scopurile de monitorizare a acestui program, rezervele brute ale BNM includ aurul monetar, disponibilitățile de DST, mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă aflate în posesia sau sub controlul BNM, inclusiv disponibilitățile de hârtii de valoare denumite în valute convertibile, care pot fi utilizate liber pentru achitări la efectuarea tranzacțiilor internaționale, - toate fiind calculate reieșind din prevederile programului la rate de schimb bilaterale. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele ne-financiare pe termen lung, mijloacele debursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate recreditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile și activele de rezervă depuse drept gaj sau altfel grevate, precum și cererile în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni). Pasivele de rezervă în valute convertibile includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI și pasivele BNM în valute convertibile față de nerezidenți cu scadența inițială de până la un an și un an. Din pasivele de rezervă se exclud pasivele cu scadența inițială mai mare de un an.

Plafoanele bazei monetare și activelor interne nete (NDA)
ale NBM

(în milioane lei)

poziția la	nivelul maxim NDA	nivelul maxim baza monetară (țintă indicativă)
31 martie, 2008	-6238 (de facto)	9364 (de facto)
30 iunie, 2008	-6110 (țintă indicativă)	10172
30 septembrie, 2008	-6975 (criteriu de performanță)	11435
31 decembrie, 2008	-8129 (țintă indicativă)	12149
31 martie, 2009	-8717 (țintă indicativă)	12575

5. **Baza monetară** include banii în circulație (din afară băncilor), numerarul în casele băncilor, totalul rezervelor obligatorii și soldul aflat la conturile corespondente în lei ale băncilor la BNM.

6. **Activele interne nete ale BNM** sunt definite ca diferența dintre baza monetară (vezi definiția din pct. 8) și activele externe nete ale BNM.

7. **Activele externe nete ale BNM** include definite rezervele brute în valute convertibile (conform definiției din pct. 4) plus activele externe în valute neconvertibile, mijloacele debursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate pentru recreditare și implementarea proiectelor, precum și activele externe gajate sau grevate într-un alt mod, inclusiv cererile în valută străină rezultate din tranzacțiile cu activele derivative și alte active externe nete, minus obligațiunile în valută străină ale BNM față de nerezidenți.

Limita minimă a totalului soldului de casă al bugetului public național
(în milioane lei)

	Soldul de casă
Modificarea cumulativă din 31 decembrie, 2007	
31 martie, 2008 (de facto)	276
30 iunie, 2008 (țintă indicativă)	0
30 septembrie, 2008 (criteriu de performanță)	0
31 decembrie, 2008 (țintă indicativă)	0
31 martie, 2009 (țintă indicativă)	0

8. Definiția bugetului **guvernului general** include bugetele guvernelor central și local. Totodată, bugetul guvernului central include fondul de asigurare socială, fondul de asigurare în medicină, fondul de investiții, fondurile speciale și extrabugetare și proiectele investiționale finanțate din exterior. Bugetul guvernului local include fondurile speciale și extrabugetare. Autoritățile vor informa personalul FMI despre crearea fondurilor speciale sau extrabugetare noi ce pot fi instituite pe durata programului în scopul executării operațiunilor cu caracter fiscal și vor asigura includerea acestor fonduri în bugetul guvernului general. Vor fi excluse orice entități de stat care au un statut juridic separat. Creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general include datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea cererilor de plată aferente dobânzilor calculate, plăților fiscale și contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și excluderea creditelor acordate de băncile comerciale din contul creditelor externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de hârtii de valoare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor investiționale finanțate din surse externe)¹. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la valorile mobiliare de stat deținute și datele vizând proiectele investiționale finanțate din surse externe.

9. **Plafoanele trimestriale asupra deficitului de casă total al guvernului general** sunt cumulative și vor fi monitorizate **din punct de vedere al finanțării** după următoarele componente: creditul net al sistemului bancar acordat guvernului general (cu excluderea variației stocului hârtiilor de valoare de stat emise pentru recapitalizarea băncii centrale), plus volumul net al hârtiilor de valoare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar național, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe² pentru susținerea directă a bugetului și pentru implementarea proiectelor specifice, minus rambursările efectuate, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general, după deducerea costurilor direct asociate cu vânzarea acestor active.

¹ La calcularea sumei nete a creditului acordat guvernului de sistemul bancar se vor exclude conturile: 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801 și 2802.

² Definiția datoriei este prezentată în nota de subsol nr. 5; vezi paragraful privind plafoanele datoriei externe.

10. **Plafoanele trimestriale asupra fondului de retribuire a muncii al guvernului general** sunt cumulative și se calculează ca suma tuturor salariilor, premiilor și altor tipuri de remunerare, contribuțiilor sociale către Casa Națională de Asigurări Sociale și contribuțiilor transferate Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, - plătite tuturor angajaților guvernului general, conform definiției din pct. 11, cu excepția salariilor angajaților Casei Naționale de Asigurări Sociale și ai Companiei Naționale de Asigurări în Medicină. În anul 2007 fondul de retribuire a muncii al guvernului general a constituit, în baza acestei definiții, 876 milioane lei.³

Plafonul pentru fondul de retribuire a muncii al guvernului general
(în milioane lei)

	Țintă indicativă
Modificarea cumulativă în raport cu situația la 31 decembrie 2007	
31 martie, 2008	1229
30 iunie, 2008	2714
30 septembrie, 2008	4138
31 decembrie, 2008	5517
31 martie, 2009	1617

11. **Hârțile de valoare de stat** sub formă de obligațiuni cu cupon zero vândute la scont față de valoarea lor nominală vor fi tratate în conturile bugetului drept instrumente de finanțare, prin înregistrarea sumelor de facto obținute de la cumpărători. La data răscumpărării valoarea de vânzare va fi înregistrată ca amortizare, iar diferența între amortizare, astfel definită, și valoarea nominală va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

12. **Plafoanele vizând datoria externă** se aplică la (i) contractarea sau garantarea datoriei externe neconcesionale pe termen scurt (cu scadența inițială până la și inclusiv un an) și (ii) contractarea sau garantarea datoriei neconcesionale pe termen mediu și lung cu scadența inițială mai mare de un an. Plafonul este egal cu zero, cu excepția proiectului în domeniul ocrotirii sănătății finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului European (BCE) cu 9 milioane euro. În 2007 a fost majorat plafonul pentru proiectul de reabilitare a drumurilor finanțat parțial de Banca Europeană de Investiții (BEI) cu 30 milioane euro și de Banca Europeană pentru Reconstrucții și Dezvoltare (BERD) cu 30 milioane euro. Prima etapă a proiectului de reabilitare a drumului al BERD și BEI (câte 12,5 milioane euro din partea fiecărei bănci) nu va avea cofinanțare sub formă de grant, însă a doua etapă (câte 17,5 milioane euro din partea fiecărei bănci) se așteaptă să includă o cofinanțare sub formă de grant, suficientă pentru a aduce nivelul total de concesionalitate al proiectului la etapa a doua la un nivel țintă de cel puțin 35 la sută. Datoria pe termen scurt include toate angajamentele pe termen scurt cu excepția creditelor comerciale de import. Datoria pe termen scurt denominată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA la cursul de schimb prevalent la data debursării. Datoria pe

³ Pentru calcularea fondului total de retribuire a muncii al guvernului general vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, guvernului local și fondurilor speciale din cadrul sistemului Trezoreriei de Stat a Ministerului Finanțelor: 111, 112, și 116.

termen mediu și lung denominată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA la cross-cursul de schimb actual.

Plafoanele pentru contractarea sau garantarea datoriei externe neconcesionale a guvernului general (în milioane de euro)

	Proiectul în domeniul ocrotirii sănătății finanțat de BCE	Altele
Modificarea cumulativă în raport cu 31 decembrie, 2007		
31 martie, 2008 (de facto)	0	0
30 iunie, 2008 (țintă indicativă)	9	0
30 septembrie, 2008 (criteriu de performanță)	9	0
31 decembrie, 2008 (țintă indicativă)	9	0

13. Noțiunea de **datorie** include prevederile definite în punctul 9 al Uzanțelor privind criteriile de performanță aferente datoriei externe (decizia Consiliului Directorilor FMI nr. 12274-(00/85) adoptată la 24 august 2000)⁴. Acest criteriu de performanță se aplică nu numai la datorie în sensul exprimat mai sus, ci și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea.

14. Pentru scopurile programului, **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea recipientului.

15. **Concesionalitatea** va fi calculată prin aplicarea unor rate de scont specifice pentru fiecare valută în baza ratelor de dobândă comerciale de referință (CIRR) ale OECD. Media CIRR pe zece ani va fi utilizată ca rată de scont pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de cel puțin 15 ani, iar media CIRR pe șase luni va fi utilizată pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de mai puțin de 15 ani. Atât la media pe zece ani, cât și la cea pe șase luni vor fi plusate următoarele marje: 0,75 procente pentru perioada de rambursare mai mică de 15 ani; 1 procent pentru perioada de 15–19 ani; 1,15 procente pentru perioada de 20–30 ani și 1,25 procente pentru perioada de mai mult de 30 ani. Conform acestei definiții, numai împrumuturile cu elementul de grant de cel puțin 35 procente din valoarea totală a împrumutului vor fi excluse din plafoanele stabilite la împrumuturile externe. Plafonul datoriei nu se va aplica la împrumuturi clasificate ca pasive internaționale de rezervă ale BNM.

⁴ Datoria este definită ca un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, și care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate datorii - arieratele, penalitățile și prejudiciile pronunțate de organele judiciare, rezultate în urmă neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datoriilor. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la majorarea datoriei.

16. Pentru scopurile programului, arieratele la plata datoriei externe vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii) care apar în legătura cu orice datorie contractată sau asumată de Guvernul Republicii Moldova sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele Guvernului Republicii Moldova. Plafonul privind arieratele noi la plățile externe va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a Programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și în mod specific față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu amânarea plăților pe parcursul negocierilor.

17. Arieratele aferente cheltuielilor sunt definite ca diferența între obligațiile de plată scadente și plățile făcute. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv transferuri, deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. Arieratele aferente cheltuielilor la plata bunurilor și serviciilor prestate de furnizori, sunt definite ca angajamente față de furnizori, care sunt scadente și neachitate timp de peste 30 de zile, și care nu pot fi contestate. Arieratele acumulate reciproc între bugetul de stat, guvernele locale, fondul social, fondul de asigurări în medicină și fondurile extrabugetare nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

IV. AJUSTĂRI

18. Plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru recapitalizarea BNM, sau va fi majorat cu valoarea nominală a hârtiilor de valoare de stat emise pentru același scop.

Tabelul 2. Moldova: Datele raportate personalului FMI

<i>Parametrii</i>	<i>Periodicitatea</i>
Parametrii bugetari (date prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică).	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Veniturile din privatizare vărsate la buget (în lei și în valută străină, cu excluderea costurilor de tranzacționare)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (date prezentate de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cerințele nete față de guvernul general (ale BNM și băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale (Departamentul supraveghere bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Operațiunile valutare (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Datele pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Tranzacțiile de pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (date prezentate de BNM)	
Datele contului curent și ale contului de capital	Trimestrial, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Transferuri/remitențe prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (date prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Informații vizând noile împrumuturi externe contractate sau garantate de guvern	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Deservirea datoriei: suma datorată fiecărui creditor în parte, și sumele real achitate	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Debursarea granturilor și creditelor, pe fiecare creditor	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Alte date (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, după sectoarele de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Datele vizând exportul și importul, cu indicația valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni